

เค้าโครงรายวิชา (Course Syllabus) ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564
รหัสวิชา/ชื่อวิชา สผ. 311 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพฒนาวิทยา (3 หน่วยกิต)
หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

1. อาจารย์ผู้สอน/ผู้รับผิดชอบรายวิชา พร้อมข้อมูลการติดต่อ

Sec./gr	ผู้บรรยาย	สอนห้อง	การติดต่อ
780001	รองศาสตราจารย์ ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด	online	เบอร์โทร: 089-665-7282 swthammasat@gmail.com

2. วันและเวลาบรรยาย

ทุกวันพุธ เวลา 09.30 - 12.30 น.

ห้องเรียนออนไลน์ MS Team และ Zoom (ในกรณีเชิญวิทยากรภายนอก)

วันสอบ

วันพฤหัสบดี ที่ 9 ธันวาคม 2564 เวลา 09:00 - 12:00 (เช้า)

3. จุดมุ่งหมายของรายวิชา Purposes of the course

1. เพื่อให้ให้นักศึกษามีองค์ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุในมิติต่างๆ
2. เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ และเข้าใจแนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยความสูงอายุ
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ และร่วมสร้างสรรค์บรรยากาศในการอยู่ร่วมกันในสังคมสูงอายุ
4. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้สร้างเสริมทักษะในการปฏิบัติงานในสังคมสูงอายุ

4. แนวสังเขปการบรรยาย Course Description

ภาษาไทย

สหศาสตร์และทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสูงอายุ และประชากรสูงอายุ ทฤษฎีว่าด้วยความสูงอายุ แนวคิดการพัฒนาผู้สูงอายุสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (Active Ageing) ระบบสวัสดิการผู้สูงอายุ กฎหมายนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุทั้งในประเทศ ระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับสากล

ภาษาอังกฤษ

An overview of the field of gerontology, focusing on the multidisciplinary aspects of the older population and theories of aging; concept of the active aging, welfare system for the elderly; legal framework and policies related to the older persons in national, ASEAN region and international level.

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา

1. คุณธรรม จริยธรรม					2. ความรู้			3. ทักษะทางปัญญา			4. ทักษะ ความสัมพันธ์			5. ทักษะการวิเคราะห์			6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ			
1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4
●	○	●	○	○	●	○	○	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	●	○	○

6. กฎกติกา/เกณฑ์การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้

กฎกติกาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

- 1) เข้าชั้นเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียน
- 2) ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนดอย่างครบถ้วน

การวัดผล

วิธีการวัดผล	สัดส่วนคะแนน
1) การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน	10%
2) กิจกรรม/การวิพากษ์งานด้านผู้สูงอายุ	30%
3) การจัดทำรายงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่สนใจ	30%
4) การสอบปลายภาค	30%
รวม	100 คะแนน

7. หัวข้อการเรียนการสอน/แผนการสอน

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียน การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
ครั้งที่ 1 11 สค 64	ชี้แจงแนวสังเขปลักษณะวิชา วัตถุประสงค์วิธีการเรียนการสอน และการวัดผล กิจกรรมการทำความเข้าใจความ สูงอายุ	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	- มีความเข้าใจลักษณะวิชา วัตถุประสงค์ วิธีการเรียน การสอน และการวัดผล - มีความเข้าใจภาพรวมของ การเรียนรู้ความสูงอายุใน บริบทสังคมไทยและสากล	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 2 18 สค 64	แนวคิดที่ว่าด้วย พหุวิทยาวิทยา (Gerontology) ความสำคัญของ การศึกษาและปฏิบัติในทุกแง่มุม ของชีวิตของผู้สูงวัย - ความหมาย ความสำคัญ ของความ สูงอายุ, ประชากรผู้สูงอายุ, สังคม สูงอายุ - กระบวนการสูงอายุ: การเข้าใจ ผู้สูงอายุในมิติชีววิทยา (กายและจิต)	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	เพื่อให้ให้นักศึกษาเรียนรู้ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับ การทำความเข้าใจผู้สูงอายุ ในทุกแง่มุมของชีวิตของผู้สูง วัย	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 3 25 สค 64	กระบวนการสูงอายุ: การเข้าใจ ผู้สูงอายุในมิติชีววิทยา (กายและ จิต) (ต่อ) สถานการณ์ผู้สูงอายุ ผลกระทบ และความท้าทายในสังคมไทยและ สังคมโลก	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	- การชมสารคดีเรื่องยายนิล เว็บไซต์ yainindoc.com เพื่อสะท้อนภาพลักษณะ ผู้สูงอายุไทยในสายตาคน ไทยและสากล	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 4 1 กย 64	ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความ สูงอายุ (ครั้งที่ 1)	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - กรณีศึกษา	ได้รับความรู้และเข้าใจ ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ใน การอธิบายความสูงอายุใน แง่มุมต่างๆ	อาจารย์ ชไมพร รุ่งฤกษ์ฤทธิ์

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียน การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
ครั้งที่ 5 8 กย 64	ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความ สูงอายุ (ครั้งที่ 2)	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - กรณีศึกษา	ได้รับความรู้และเข้าใจ ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ใน การอธิบายความสูงอายุใน แง่มุมต่างๆ	อ า จ า ร ย ์ ช ไ ม พ ร ร ุ ง ฤ ก ษ ์ ฤ ท ธิ
ครั้งที่ 6 15 กย 64	ผู้สูงอายุกับมิติด้านเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับความมั่นคงในชีวิต และรายได้ - การทำงาน อาชีพและรายได้ - การออมและการจัดการด้าน การเงิน - ความมั่นคงในชีวิตและรายได้ ของผู้สูงอายุ	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - กรณีศึกษา	มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับ ระบบเศรษฐกิจที่เชื่อมโยง กับวิถีของผู้สูงอายุ	อ า จ า ร ย ์ ช ไ ม พ ร ร ุ ง ฤ ก ษ ์ ฤ ท ธิ
ครั้งที่ 7 22 กย 64	ผู้สูงอายุกับมิติด้านสังคมและ วัฒนธรรม - ครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน - การผ่านการเกษียณ การใช้เวลา ว่าง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม - การให้และรับการสนับสนุนทาง สังคม - ความเชื่อ ศาสนา จิตวิญญาณ - การสูญเสีย และความตาย	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - กรณีศึกษา	เรียนรู้และเข้าใจผู้สูงอายุใน บริบททางสังคม สร้างความ ตระหนักเพื่อการอยู่ร่วมกัน กับผู้สูงอายุ	
สัปดาห์การสอบกลางภาค ระหว่างวันที่ 26 กันยายน – 3 ตุลาคม 2564				
ครั้งที่ 8 6 ตค. 64	ที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อม สำหรับผู้สูงอายุ - บ้านและสภาพแวดล้อมของ ผู้สูงอายุ - Aging in place - เมืองและชุมชนที่เป็นมิตรกับ ผู้สูงอายุ - universal design	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	เรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ ของผู้สูงอายุผ่านที่พัก และ สภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ อันสะท้อนข้อเท็จจริงและ ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อจะ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป	
ครั้งที่ 9 13 ตค. 64	ปิด มอบหมายงาน ดูภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ			
ครั้งที่ 10 20 ตค. 64	การเมืองเรื่องผู้สูงอายุ - นโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ - สวัสดิการและรูปแบบการ ให้บริการสำหรับผู้สูงอายุ - การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ผู้สูงอายุ	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	เกิดความเข้าใจประเด็นการ ขับเคลื่อนนโยบาย การ บริหารจัดการและการ ให้บริการผู้สูงอายุผ่านกลไก ทางการเมือง และมีติ การเมืองที่ส่งผลต่อผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียน การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
ครั้งที่ 11 27 ต.ค. 64	ความยุติธรรมและความมั่นคงในชีวิต - การทารุณกรรมผู้สูงอายุ - เผื่อระวังปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการถูกล่อลวง ถูกโกง	- power point -การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - กรณีศึกษา/ ภาพยนตร์	เรียนรู้ประเด็นที่ผู้สูงอายุ ประสบในมิติของความ ยุติธรรม การถูกทำร้าย และประเด็นที่ลดทอนความ เป็นมนุษย์ของผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 12 3 พย. 64	ผู้สูงอายุกับการเผชิญความ ท้าทายในโลกวิถีใหม่ - การเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ - การปรับตัวอยู่กับคนหลายวัย - นวัตกรรมและเทคโนโลยี - การเผชิญภาวะวิกฤติและโรค ระบาด	นักศึกษาเรียนรู้ ด้วยตนเองผ่าน กิจกรรม / โครงการ/กระบวน การกลุ่ม) โดยการ กำกับของอาจารย์	ทำความเข้าใจกับคุณภาพ ชีวิต ของ ผู้สูง อายุ และ สถานการณ์ที่ใหม่ๆ ที่ทำ ท้าทายผู้สูงอายุในปัจจุบันและ การรับมือกับความท้าทาย ดังกล่าว	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 13 10 พย. 64	รายงานผลการศึกษา (ครั้งที่ 1)	นักศึกษาเรียนรู้ ด้วยตนเองผ่าน กิจกรรม / โครงการ/กระบวน การกลุ่ม) โดยการ กำกับของอาจารย์	นักศึกษาสามารถอธิบาย ความรู้ ความสำคัญและ สาระสำคัญในกลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุในประเด็นที่ตนเอง สนใจ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 14 17 พย. 64	รายงานผลการศึกษา (ครั้งที่ 2)	นักศึกษาเรียนรู้ ด้วยตนเองผ่าน กิจกรรม / โครงการ/กระบวน การกลุ่ม) โดยการ กำกับของอาจารย์	นักศึกษาสามารถอธิบาย ความรู้ ความสำคัญและ สาระสำคัญในกลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุในประเด็นที่ตนเอง สนใจ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 15 24 พย. 64	สรุปบทเรียน และประเมินผลการ เรียนการสอน	กระบวนกรกลุ่ม อภิปรายและ สะท้อนบทเรียนรู้ และแลกเปลี่ยน ระหว่างเพื่อนและ อาจารย์	ทบทวนบทเรียนและสร้าง ความตระหนักแก่นักศึกษา ถึงความสำคัญของระบบ การดูแลระยะยาวสำหรับ ผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด

8. การประเมินผลการเรียน

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนจะพิจารณาโดยการตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม

9. การอุทธรณ์ของนักศึกษา

กรณีที่นักศึกษามีความสงสัยเกี่ยวกับผลการประเมินในรายวิชาใดสามารถยื่นคำร้องขอดู
กระดาษคำตอบ ตลอดจนดูคะแนนและวิธีการประเมินของอาจารย์แต่ละรายวิชาได้ภายใน 7 วันหลังประกาศ
ผลการเรียน โดยสามารถเขียนยื่นคำร้องได้ที่ งานการศึกษาและกิจการนักศึกษา ชั้น 2 คณะสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์

10. เอกสารอ้างอิงประกอบการเรียนการสอน

10.1 ตำราและเอกสารหลัก Required textbooks and materials

- 1) บรรลุ ศิริพานิช. (2547). *คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- 2) ปิยากร หวังมหาพร. (2554). *ผู้สูงอายุไทย: พัฒนาการเชิงนโยบายภาครัฐจากอดีตสู่ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- 3) ฟิลลิป ลี มิลเลอร์ และมูลนิธิยืนยาว ร่วมกับ โมนิกา ไรนาเกล. (2549). *อายุยืน คุณกำหนดได้*. (กฤษดา ศิรามพุช ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไกล์หมอ.
- 4) วรรณลักษณ์ เมียนเกิด. (2563). *การดูแลผู้สูงอายุในสถาบันของรัฐ*. กรุงเทพฯ: บริษัทวัลลสนิทวงศ์การพิมพ์. ได้รับทุนสนับสนุนจาก มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- 5) วรรณลักษณ์ เมียนเกิด. (2559). *ระบบการดูแลทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: J. Print.
- 6) วิพุธ พูลเจริญ (2562). *สังคมอายุรวัฒน์*. กรุงเทพฯ : หนังสือวันดี.
- 7) ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). *สวัสดิการผู้สูงอายุ แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ก๊อปปี.
- 8) สุกัญญา เอ็มอิมธรรม. (2563). *การบริหารการบริการสาธารณะผู้สูงอายุในประเทศไทย*. ขอนแก่น : โครงการผลิตตำราสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- 9) สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.
- 10) อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2554). *การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุไทย*. รายงานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ ร่วมกับ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย(มส.ผส.), และ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.).
- 11) สถิตพงศ์ ธนวิริยะกุล. (2556). มโนทัศน์ใหม่ นิยามผู้สูงอายุ และการขยายอายุเกษียณ, <https://thaitgri.org/?p=36216>
- 12) Baars, J., Dohmen, J., Grenier, A and Phillipson, C. (2013). *Ageing, meaning and social structure: Connecting critical and humanistic gerontology*. The University of Chicago Press.
- 13) Hooyman, Nancy R. Kiyak, H. Asuman.(2018). *Social Gerontology: A Multidisciplinary Perspective*. Pearson Education, Inc.
- 14) Hooyman, Nancy R., Kawamoto Kevin Y. and Kiyak, H. Asuman. (2015). *Aging Matters: An Introduction to Social Gerontology*. Pearson Education, Inc.
- 15) Ian Stuart-Hamilton. (2011). *An Introduction to Gerontology*. Cambridge University Press.
- 16) Wilmoth, Janet M., Ferraro, Kenneth F. (2007). *Gerontology: Perspectives and Issues*. Springer Publishing Company, LLC.
- 17) Phillips, J., Ajrouch K J. and Hillcoat-Nalletamby, S. (2010). *Key concepts in Social Gerontology*. London: Sage.

10.2 เอกสารและข้อมูลสำคัญ

- 1) คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). *แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2545-2565) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เทพเพ็ญวานิสัย.
- 2) จิราพร เกศพิชญวัฒนาและคณะ. (2561). *คู่มือเรียนรู้เข้าใจวัยสูงอายุ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ยีนยงการพิมพ์ จำกัด
- 3) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (31 ธันวาคม 2546). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 120 ตอนพิเศษ 130 ก.
- 4) วรณลักษณ์ เมียนเกิด, สิริยา รัตนช่วย และ ธนิกานต์ ศักดาพร. (2562). *การส่งเสริมการพัฒนาและติดตามการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: บริษัทจรัสสินทวงศ์การพิมพ์. ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- 5) สโรชพันธุ์ สุภาวรรณ และชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2557). การประกอบสร้างภาพลักษณ์ของผู้สูงอายุ. *วารสารสังคมศาสตร์*, 10(1), 93-136.
- 6) UNFPA และ HelpAge International. (2560). *สูงวัยในศตวรรษที่ 21: การเฉลิมฉลองและความท้าทาย*. กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ และองค์การเฮลป์เอจ อินเตอร์เนชันแนล.

10.3 เอกสารอื่นๆ Other materials

- 1) สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *รายงานผลเบื้องต้นสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. สืบค้นจาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/older57.pdf>
- 2) มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.(2552-2563). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย. สืบค้นจาก <https://thaitgri.org/>
- 3) ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี ประจำปี พ.ศ. 2561 – 2580 กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1539326153-138_0.pdf
- 4) ศูนย์สารสนเทศยุทธศาสตร์ภาครัฐ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *ดัชนีพหุมิติผู้สูงอายุไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://www.nso.go.th/sites/2014en/Survey/social/domographic/Active%20Ageing/Active%20Ageing%20Index.pdf>
- 5) เสนอ อินทรสุขศรี. “ฉันจะเป็นผู้สูงอายุที่มีความสุข”, <http://www.dop.go.th/th/know/5/29>
- 6) “ภาครัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย” <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2561-y60b04.pdf>
- 7) สังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย, <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/AgePeriodCohort.pdf>
- 8) ธโสธร ตูทองคำ. การพัฒนาสังคมผู้สูงอายุและบุคคลลักษณะพิเศษ. <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/82427-15.pdf>
- 9) สังคมผู้สูงอายุ: การเตรียมความพร้อมและรับมือกับสังคมผู้สูงอายุของไทย, <https://researchcafe.org/aging-society/>
- 10) AgingSociety_Report_official.pdf, http://resource.tcdc.or.th/ebook/AgingSociety_Report_official.pdf